

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

RÅDHUSSTRÆDE 10

VESTER KVARTER, KØBENHAVNS KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	25.05.2016
Besigtiget af:	Jeppe Priess Gersbøll
Journalnummer:	2010-7.82.07/101-0001
Kommune:	Københavns Kommune
Adresse:	Rådhusstræde 10, 1466 København K
Betegnelse:	Rådhusstræde 10
Fredningsår:	1945
Omfang:	<i>Hjørnehuset (1750) med trappehus (1750 og 1835), baghus (1835), sidehus med gavl mod gaden (1851) samt mur langs Rådhusstræde (1797 og 1851)</i>

BYGNINGSBESKRIVELSE

I fredningsbeskrivelsen er der ikke taget stilling til lovligheden af bygningsarbejder foretaget i ejendommen. Beskrivelsen beror på besigtigelsen af følgende dele: Kælderen under hjørnehuset, trappehuset, i hjørnehuset st. tv. (showroom), lejlighederne på anden og tredje sal, muren mod Rådhusstræde samt sidehuset med gavl mod gaden.

Ejendommen er beliggende på hjørnet af Vandkunsten og i Rådhusstræde i København, hvor fredningen omfatter et hjørnehus med gavl mod Vandkunsten, dertil et trappehus og et baghus bag en mur langs Rådhusstræde samt et sidehus med gavl mod gaden i Rådhusstræde. Muren forbinder hjørnehuset med sidehuset. Hjørnehuset er grundmuret og opført i seks fag til Rådhusstræde samt fire fag under en trekantsgavl til Vandkunsten. Hjørnehuset er i fire etager med kælder og har en udnyttet tagetage. Facaden er glatpudset og malet i en lys gullig nuance. I det østligste fag i gavlfacaden mod Vandkunsten er en kældernedgang med nyere dørløsning, mens kælderetagens vinduesfag er dækket af plader. I det yderste fag mod nord i Rådhusstræde er et indgangsparti til hjørnehusets opgang via en traditionelt udført fyldningsdør. På hovedetagerne er der en vinduessætning af ældre og traditionelt udførte vinduer, der er malet i en brunlig nuance. I tre fag mod Rådhusstræde er på hovedetagerne blændede vinduesfag. Vinduerne i hjørnehuset er firerammede korspostvinduer fra stueetagen til anden sal, mens der på tredje sal er torammede, opsprossede. I gavlen mod Vandkunsten er i spidsloftet et enkelt torammet, kurvehanksbuet og opsprosset vindue. I gavlen mod nord er hjørnehuset udstyret udelukkende med torammede, opsprossede vinduer. Hjørnehuset bærer et heltag hængt med røde tegl. Sammenbygget med hjørnehuset er et grundmuret trappehus opført i fire lave etager med fladt, zinkbeklædt tag. Huset er som hjørnehuset

Sidehuset med gavl mod Rådhusstræde i sammenhæng med de øvrige bygninger.

glatpudset og gulmalet. I gården mod Rådhusstræde er et indgangsparti med en traditionelt udført, mørkegrøn fyldningsdør med et glasparti. Dertil kommer ældre, torammede og hvidmalede vinduer. Sammenbygget med trappehuset er et grundmuret baghus i ét fag og fladt tag, og vinkelret herpå er et grundmuret sidehus i tre fag, heraf to synlige, med gavnl til gaden. Gavlen til gaden omfatter ét bredt fag samt en butiksfacade i stueetagen. Til gården er over det midterste fag en grundmuret gavlkvist i tagfladen mod gården. Såvel bag- som sidehus er pudsede og malet i en lys blågrå nuance, og i gavlen til gaden er over stueetagen en profileret hvidmalet kordongesims samt gesimsstykker på hver side af butiksfacaden i stueetagen. Øverst har sidehuset en profileret, hvidmalet hovedgesims. I en passage under baghuset er i sidehusets "skjulte" fag et ældre dørparti med en mørkegrøn, fladbuget revledør og ældre låsetøj. Herover er ældre, torammede, opsprossede og hvidmalede vinduer, mens sidehuset på første og anden sal samt i gavlkvisten har ældre og traditionelt udførte vinduer, der alle er torammede, småtopsprossede og hvidmalede. I gavlens butiksfacade i stueetagen mod gaden er en større butiksrude flankeret af en traditionelt udført, mørkegrøn butiksdør med fyldninger og glasparti. Sidehuset har et valmet tag, der sammen med gavlkvisten er hængt med røde tegl. Muren, der forbinder hjørnehuset og sidehuset samt danner en gård mellem husene, er pudset og gråmalet med en hvidmalet, profileret gesims og hængt med røde vingetegl mod gaden. Muren forsynet med et indgangsparti nærmest sidehuset, og i nichen er en ældre, tofløjet og mørkegrøn fyldningsport i en hvidmalet indramning. Bagsiden af muren, der her er pudset, har kurvehanksbuede blændingsnicher.

I hjørnehusets kælder er butik uden nævneværdige elementer af historisk interesse. I trappehuset er, med indgang fra såvel indgangspartiet i gården som fra indgangen fra Rådhusstrædet via en forstuegang, adgang til ejendommens bevarede hovedtrappe. Trappen er toløbet, med volutsnoet mægler, drejede balustre og en profileret håndliste. På hver etage giver traditionelt udførte fyldningsdøre adgang til én lejlighed per etage i hjørnehuset fra første til tredje sal, mens stueetagen er delt i to. Dertil kommer adgang til et toilet og vaskerum i trappehuset. I den ene lejlighed i stueetagen er en nyere planløsning med dørblændinger, de ældre vinduesblændinger, bindingsværk i skillevæggene, nyere, men traditionelt udførte bræddegulve og traditionelt udførte forsatsvinduer. Lejligheden på anden sal består af en fordelingsgang med adgang til køkken, toilet og bad mod gården samt to gavlvendte stuer mod Vandkunsten og et værelse mod Rådhusstræde. Der er ældre og traditionelt udførte fyldningsdøre, traditionelt udførte plankegulve, hel- og brystningspanelerede vægge i stuerne mod gavlen, traditionelt udførte forsatsvinduer. I stuen mod hjørnet er en enkelt ældre roset. I lejligheden på tredje sal er en tilsvarende planløsning, dog med en forkortet forstuegang, hvor den forreste del

rummer adgang til hjørnehusets spidsloft via en ældre trappestige. Der er traditionelt udførte forsatsvinduer, parketgulve, et synligt og sortmalet bjælkelag samt nyere paneler og gerichter. Hjørnehusets spidsloft er bevaret som et delvist åbent uudnyttet rum men har en sektion af nyere depoter med bræddebeklædning. Der er en synlige tømmerkonstruktioner. I sidehusets stueetage er indrettet butik med nyere overflader, herunder flisegulve, men i bagbutikken hvor en ældre trætrappe forbinder alle etagerne, er der ældre, pudset og bemalet murværk. Det samme gælder på overetagerne, hvor der er indrettet til værksted med toilet og køkken. Her er synligt bjælkelag og i tagetagen synlige tømmerkonstruktioner. Der er linoleum, bræddegulv og fliser i sidehuset, og ellers ingen nævneværdige ændringer af et hus, der tydeligvis altid har været indrettet til erhverv.

— BYGNINGSHISTORIE

Fra 1540 nævnes Rådhusstræde, der har navn efter de rådhus som lå på Gammel Torv fra ca.1475 og indtil bybranden i 1795.

Hjørnehuset Rådhusstræde 10 er opført 1750 for spækhøker Knud Hansen Scheel. Trappehuset er ligeledes opført i 1750, oprindeligt helt i bindingsværk, men stueetagens forside og den ene gavl blev grundmuret i 1835. Baghuset blev opført 1835, sidehuset i 1851, henholdsvis for urtekræmmer F.T. Schou og urtekræmmer K.J. Kragh. Muren er opført 1851, en del af denne kan dog gå tilbage til 1797.

— KILDER

Harald Langberg og Hans Erling Langkilde: Dansk byggesæt omkring 1792 og 1942, Den almindelige Brandforsikring, 1942

Stadsingeniørens Direktorat 1947: København fra bispetid til borgertid

H.H. Engqvist: Københavnske borgerhuse, 1948

Harald Langberg: Københavns gamle bydel, Foreningen til gamle bygningers bevaring, 1948

Historiske huse i det gamle København. Nationalmuseet. 1972

Sys Hartmann og Villads Villadsen: Byens Huse, Danmarks arkitektur, København 1979

Allan Tønnesen: 233 danske borgerhuse, 1979

Skaarup & Jespersen, red.: Ældre Etageejendomme, Boligstyrelsen, 1987

Bo Bramsen, red.: København, før og nu – og aldrig, 1987

Bydelsatlas Indre By/Christianshavn, 1996

Weilbachs Kunstnerleksikon. Red. Sys Hartmann m.fl. Forlagene Munksgaard og Rosinante. 1994-2000

<http://www.indenforvoldene.dk/>

Kunstindex Danmark og Weilbachs Kunstnerleksikon

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi ved ejendommen knytter sig til det sammensatte anlæg, der ikke mindst ved det markante hjørnehus på hjørnet af Vandkunsten og Rådhusstræde udgør et særegent og værdifuldt element i kvarterets og husrækkernes historiske og sammensatte bebyggelse. I kraft af husenes og murens udformning og materialeholdning er ejendommen med til at opretholde de ældre bebyggelseslinjer samt det historisk fortættede miljø.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi knytter sig i det ydre til hele det sammensatte grundmurede anlæg, opført over hundrede år mellem midten af 1700-tallet og midten af 1800-tallet, der repræsenterer forskellige tiders byggeskik og hustyper. Det gælder gavlhuset, der med sin store trekantsgavl mod Vandkunsten klart definerer sig som et hus med rødder i renæssancens og barokkens tradition for gavlhuse med netop gavlen vendt udad som hovedfacade. I forhold til naboejendommens klassicistiske og historicistiske udformning udgør hjørnehuset således en værdifuld repræsentant for et københavnsk gavlhus med oprindelse i midten af 1700-tallet. De fleste bygninger fra den tid blev i Vester Kvarter flammernes bytte ved den store bybrand i 1795, ligesom branden i 1728 havde fortæret store dele af det ældste København, der netop havde gavlhuset og bodebygningen som de traditionelle beboelseshuse. Der knytter sig kulturhistorisk værdi til hjørnehusets fyldningsdøre, til alle de ældre fire- og torammede, opsprossede vinduer der sammen med det teglhængte heltag fastholder indtrykket af det ældre hus, der sandsynligvis først har været udstyret med småtopsprossede vinduer men som senere er blevet mere lig de øvrige klassicistiske huse fra genrejsningstiden ved sin vinduessætning. I gården knytter der sig kulturhistorisk værdi til

trappehuset med dets enkle og ydmyge udformning, der tydeligt underordner sig hjørnehuset som et rent funktionsbetings byggeri. Sammenbygget med trappehuset er bag- og sidehusets lille anlæg med gavlen mod Rådhusstræde et ligeså værdifuldt eksempel på en ældre, men senere periodes byggeri, nemlig 1800-tallets københavnske småindustri, hvor hørkræmmerens bygninger endnu har fastholdt sin grundlæggende karakter i det ydre som et anlæg til arbejdsbrud med sin i facaden diskrete udsmykning med kordon- og hovedgesims, glatte og enkle flader og den centralt placerede gavlkvist i gården. De småtopsprossede vinduer understøtter denne karakter af et byggeri, der adskiller sig fra kvarterets øvrige klassicistiske ejendomme med korspostvinduer og noget højere etageløsninger og rigere udsmykning. Dertil kommer den ældre dør i sidehuset fra opførelsen. Muren kompletterer anlægget ved sin helstøbte pudsede flade, den ældre port og den teglhængte fordakning samt blændingsnicherne på indersiden. Tilsammen sammenknytter det ejendommens forskellige bygninger, men danner i særdeles hed en værdifuld variation i gadebilledet, der herved fastholder sit historiske præg ved de forskellige bygningstyper og funktioner.

I det indre knytter de kulturhistoriske værdier sig primært til den ældre hovedtrappe med alle detaljer, til de forholdsvist velbevarede planløsninger i lejlighederne på de øvre etager med stuer vendt mod Vandkunsten og værelser mod gaden og gården. Dette viser klart en afspejling i det indre af husets oprindelige orientering med sin repræsentative facade mod pladsen, og dette ses samtidig i de ældre paneleringer af væggene i disse rum. Dertil kommer ældre døre samt de ældre tømmerkonstruktioner og trappen til spidsloftet. I bag- og sidehuset knytter den kulturhistoriske værdi i det indre til de gennemgående meget velbevarede etage- og planløsninger, der afspejler husets oprindelse som ramme om en hørkræmmeres forretning med butik, lager og rum til forarbejdning. Hertil knytter sig en særlig værdi til den ældre trætrappe, der forbinder etagerne og de ældre tømmerkonstruktioner, der afspejler husets enkle og uprætentiøse grundform.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig i det ydre til gavlhusets markante og skarpt skårne bygningskrop, der udgør et iøjnefaldende og anderledes element i konteksten af mere traditionelt orienterede forhuse i området. Gavlens trekant i hele husets bredde er det bærende element ligesom de taktfast anbragte vinduer skaber et roligt og harmoniske udtryk. Af særligt arkitektonisk værdi er også sidehuset, hvis valmede tag og gavlkvist udgør et ligeså værdifuldt indslag ved sin anderledes orientering og de relativt små dimensioner, der giver bebyggelsen en imødekommende karakter. De forbindende mur har ligeledes arkitektonisk værdi ved sin gesims og

sit tegltag, der understøtter helheden ved sin materialeholdning og enkle, skulpturelle form.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til hele det grundmurede anlæg bestående af hjørnehus, trappehus, bag- og sidehuse. Dertil hører alle ældre døre og vinduer, alle gesimser, gavlkvisten på sidehuset og de teglhængte tage. Endvidere kommer muren med alle detaljer. Endelig kommer den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til trappehusets toløbede hovedtrappe med alle detaljer, til de på de øvre etager velbevarede etage- og planløsninger, ældre døre og paneler. I bag- og sidehuset knytter de bærende fredningsværdier sig til ældre trappeløb, alle ældre tømmerkonstruktioner over murflader. Endelig kommer den overvejende traditionelle materialeholdning i anlægget.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.